BILAG 5 dagsorden KMU 17-03-2016: Indsatsplan drikkevand Viborg Nord.

Uddybning af vigtigste indsatser

Indsatsplanens indsatser er beskrevet i indsatsplanens kapitel 4. Dette notat uddyber de vigtigste indsatser. En mere detaljeret redegørelse særligt omkring nitrat findes i indsatsplanens kapitel 5.

Nitrat

Det stilles som et generelt mål, at indsatsplanen skal sikre, at grundvandets kvalitet gennemsnitligt kan overholde drikkevandskravet for nitrat på 50 mg/l, og indenfor indvindingsoplande til almene vandværker kan et skærpet krav på 37,5 mg/l overholdes. Det strengere krav for indvindingsoplandet skal sikre, at drikkevandet fra et alment vandværk ikke overskrider grænseværdien, heller ikke midlertidigt.

Under indsatsplanens indsats 3.2 *Miljøgodkendelser af husdyrbrug*, bestemmes vedr. godkendelse efter husdyrlovgivningen at: *" Udvaskningen af nitrat fra rodzonen må ikke overstige hvad der svarer til et planteavlsbrug eller svarende til arealer indenfor nitratklasse 3. En udvaskning af nitrat under 58 mg/l fra de dyrkede arealer skal tilstræbes."*

Beregning af udvaskningen af nitrat fra de landbrugsdominerede dele af OSD Viborg Nord viser, at ved en udvaskning af nitrat på 58 mg/l fra de dyrkede arealer sammen med en udvaskning fra skovarealer, naturarealer og lignende på 20 mg/l, kan det sikres, at grundvandets indhold af nitrat i gennemsnit ikke overstiger drikkevandskravet på 50 mg/l.

De krav der skal stilles ved godkendelse af husdyrbrug i området, skal stilles i henhold til de gældende regler i husdyrlovgivningen. I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug angives følgende: *"Er der foretaget en zonering af området og udarbejdet en indsatsplan, skal tilladelsen eller godkendelsen fastsætte vilkår, så denne lever op til den indsatsplan, der foreligger"*. Bekendtgørelsen angiver dog videre, at der ikke kan fastsættes vilkår, som er mere skærpede end svarende til udvaskningen fra et planteavlsbrug eller vilkår svarende til områder i nitratklasse 3. Krav der stilles i en godkendelse er erstatningsfrie. Forvaltningen vurderer, at udvaskning svarende til planteavlsbrug eller svarende til nitratklassen 3 for det meste vil være lidt højere end målet på 58 mg/l.

For yderligere at sikre, at vandværkernes vandkvalitet altid overholder drikkevandskravet på 50 mg/l, bestemmer indsatsplanen, at vandværkerne skal træffe aftale om begrænsning af udvaskningen indenfor nærområderne omkring kildepladserne. Aftalerne skal sættes i værk, hvis nitratindholdet i vandværksvandet stiger over 10 mg/l. Denne ekstra indsats skal sigte på at den gennemsnitlige udvaskning af nitrat fra arealerne i indvindingsoplandet ikke overstiger 37,5 mg/l. Indsatsen kan bestå af braklægning, permanent græs, skovrejsning eller lignende. Den gennemføres mod fuld erstatning til de berørte lodsejere. erstatningen udredes af det/de vandværker der har gavn af indsatsen.

Hvis der inden for indsatsområdet braklægges eller på anden vis indgås dyrkningsaftaler med berørte lodsejere mod fuld kompensation, med lovhjemmel i Miljøbeskyttelsesloves § 26a (jf. indsats 2.1), og indsatsen samlet set resulterer i et fald i den samlede nitratudvaskning til grundvandet på under 37,5 mg/l, kan kommunen i forbindelse med revision af indsatsplanen hvert 6. år, reducere indsatsområdets udstrækning, hvor reglen om planteavlsniveau er gældende

Det skønnes, at udgifterne til denne ekstra beskyttelse, vil koste 1 – 2 kr/m^3 vand, som kan lægges på vandværkets vandpris. For øjeblikket er nitratindholdet i vandet fra vandværket Energi Viborg Vand – Nord altid under 5 mg/l og fra Løvel Vandværk under 0,5 mg/l. Forvaltningen vurderer, at der ikke er behov for denne ekstra indsats de nærmeste år.

Spørgsmålet om udvaskning af nitrat fra landbrugsarealerne og hvilke krav indsatsplanen skal stille har været drøftet indgående på møderne i den lokale arbejdsgruppe og på mødet i Grundvandsforum. Fra landbrugets repræsentanter, har der generelt været forståelse for, at grundvandet under dyrkede arealer skal kunne overholde de gængse grænseværdier. Landbrugets repræsentanter har dog også udtrykt betænkelighed ved den usikkerhed om erhvervets fremtidige eksistensbetingelser i indsatsområderne, som indsatsplanen vil medføre. Særligt vedrørende husdyrbrugsbekendtgørelsens mulighed for at stille krav svarende til "nitratklasse 3", har landbrugets repræsentanter givet udtryk for, at kravene her forventes at kunne opfyldes af kvægbrug, men med et vist udbyttetab, mens et svineavlsbrug næppe vil være rentabelt at drive under disse betingelser.

Pesticider

Vedr. begrænsning i brug af pesticider, bestemmes i indsats 4.1 Bekæmpelse af ukrudt: *"Der må ikke anvendes pesticider i OSD og indvindingsoplande på arealer ejet af vandværkerne eller offentligt ejede arealer".*

Endvidere bestemmes som indsats 4.2 for de 2 vandværkers indvindingsoplande: *"Brug af pesticider påvist over detektionsgrænsen på 0,01µg/l i prøver af råvand eller rentvand, og som kan relateres til landbrugsdriften i området skal ophøre. Fundet skal vurderes nærmere med henblik på at opspore kilden og hvilket konkret område der skal pålægges restriktioner"*.

Indsatsen skal træde i kraft, hvis pesticider, der kan relateres til markdriften i området, påvises i vandprøver fra vandværket. I så fald skal vandværket søge at opnå aftale med lodsejerne indenfor det boringsnære område, om at ophøre med brugen af de pågældende pesticider.

Hvis vandværkerne ikke kan opnå en frivillig aftale med de berørte lodsejere vedr. reduktion af udvaskningen af nitrat eller pesticider, kan kommunen give påbud om restriktionernes gennemførelse. Påbudet skal gives efter Miljøbeskyttelseslovens § 26a, og gennemføres efter reglerne i lov om offentlige veje vedrørende ekspropriation.

Ny planlægning

I statens forslag til vandplaner lyder retningslinje 41: *"Områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse skal så vidt muligt friholdes for udlæg af arealer til byudvikling……."*. I forslaget til indsatsplan Viborg Nord udmøntes vandplanens retningslinje i retningslinje 5.1: Ny planlægning: *" Der planlægges ikke nye byområder, erhvervsområder, sommerhusområder el. lign. indenfor OSD".*

Retningslinjen tager udgangspunkt i, at den bedste beskyttelse af jord og grundvand i et område, er at undgå forureningskilder i området. Områder der allerede er lokalplanlagt og andre eksisterende og godkendte erhverv i området kan fortsat udøves.

Prioritering af vandressourcen

Vedrørende forvaltning af vandressourcen bestemmes i indsats 7.1 – 7.2, at der maksimalt er 3.000.000 m^3/år til rådighed for vandindvinding i OSD Viborg Nord. Ressourcen er i dag udnyttet ca. 85 %. Indsatsplanen bestemmer, at den resterende ressource reserveres til almen vandforsyning. Der meddels således ikke nye tilladelser til markvanding, hvilket har været gældende praksis adskillige år.

Andre bestemmelser

Indsatsplanen lægger i øvrigt op til en række bestemmelser, der skal begrænse fremtidig forurening i området. Generelt er bestemmelserne udformet som hensigtserklæringer, idet en indsatsplan ikke i sig selv kan træffe bindende bestemmelser. Der skal i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret sagsbehandling efter den relevante lovgivning.

Kommunen kan give konkrete påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24 eller førnævnte § 26A overfor forhold der kan true med at forurene en grundvandsressource. Den som et påbud rettes imod har krav på fuld erstatning, med mindre der er tale om ulovlige forhold. Forvaltningen vurderer umiddelbart, at denne mulighed primært er anvendelig, hvis påbuddet gavner et bestemt vandværk, som dermed samtidig kan pålægges at betale erstatningen.